

Bartholomeüs

Bartholomeüs is een van de 12 apostelen van Jezus. Zijn naam wordt in de Bijbel één keer genoemd, maar er wordt verder niets over zijn leven of daden verteld. Sommige onderzoekers beweren dat Bartholomeüs dezelfde man was als Natanaël, een visser uit Kana. Tegen hem zei de apostel Filippus dat hij degene had gevonden over wie Mozes en de profeten hadden gesproken. Hierop zei Nathanaël sceptisch: 'Kan er iets goeds komen uit Nazaret?'

In elk geval zou Bartholomeüs een volgeling van Jezus zijn geworden en na Jezus' dood is hij door tal van landen naar het Oosten getrokken om het evangelie te verspieden.

Een onaangename dood

De *Legenda aurea*, een verzameling heiligenlevens uit de 13^e eeuw, vertelt over een zendingsreis naar Indië en over zijn dood in Armenië. Volgens de legende had hij ergens in Syrië koning Polimios en zijn vrouw bekeerd tot het christendom en erna hun bezeten dochter van de duivel bevrijd. De broer van de koning, Astyages, was het niet eens met deze gebeurtenissen en daarom liet hij Bartholomeüs met knuppels slaan en vervolgens levend villen.

Afbeeldingen

Bartholomeüs wordt meestal afgebeeld als donkerharige man van middelbare leeftijd met een baard en op blote voeten. De blote voeten verwijzen naar zijn apostelschap. Hij heeft vrijwel altijd een mes als attribuut en soms een stuk afgestroopt vel over zijn arm of in zijn hand. Beide verwijzen naar zijn levenseinde. Andere attributen waarmee Bartholomeüs wel wordt afgebeeld zijn een schriftrol of boek. Verder wordt hij weleens vastgebonden aan een kruis of boom afgebeeld.

Patronages

Wegens het villen van zijn huid werd Bartholomeüs gebruikt als schutspatroon van leerlooiers, leerbewerkers, handschoenmakers, hudenhandelaren en andere aan leer gerelateerde beroepen. Ook was hij beschermheilige van herders (vanwege de afgestroopte huid), boekbinders (zij gebruikten leer), kledingmakers, slaggers en bontbewerkers. Als geneesheilige werd hij aangeroepen bij huidziekten zoals

Bartholomeus op blote voeten met boek en groot mes

psoriasis, zweren en schurft, verder tegen kinder- en zenuwziekten en bij barensgood en stuipen. Een bijzonderheid is nog dat hij ook beschermer van moestuinen en vooral koolplanten was, mogelijk vanwege zijn attribuut. Er was een volksgeloof dat op zijn feestdag (24 augustus) niemand de koolbedden mocht betreden, want dan maakte Bartholomeüs zijn ronde en legde hij malse kroppen in de koolplanten. Bartholomeüs was bij de bouw de patroonheilige van de Bartholomeuskerk in Beerta en waarschijnlijk ook van de kerk in Scheemda. Zijn feestdag is 24 augustus.

Bronnen

- Jo Claes, Alfons Claes, Kathy Vincke, *Beschermheiligen van de Lage Landen*, Leuven: Uitgeverij Davidsfonds, 2006.
- James Hall, *Hall's Iconografisch Handboek: Onderwerpen, Symbolen en Motieven in de Beeldende Kunst*, Leiden: Primavera Press, 2011.
- Stijn van der Linden, *De Heiligen*, Amsterdam/Antwerpen: Uitgeverij Contact, 2002.
- Otto Derk Jan Roemeling, *Heiligen en Heren: Studies over het Parochiewezen in het Noorden van Nederland vóór 1600*, Leeuwarden: O.D.J. Roemening en de Fryske Academy, 2013.
- Bron afbeelding: Wikimedia Commons.

